

Gittin Sources 16

רי"ף מסכת גיטין דף כט עמוד א

היהא דהוו קארו לה נפאתא אזול סהדי כתוב טפאתא אמר רב יצחק בר שמואל בר מרתא משמיה דרב עשו עדים שליחותן מתקיף לה רבא מי קאמר כתובו חספא והבו לה אלא אמר רבא אי ודאי כתבו סהדי גיטא מעליא ואבד עשו עדים שליחותן מתקיף לה ר"נ מי קאמר להו כתובו ואנחו בכיסיכו אלא אמר רב נחמן כותבין ונותנין אפילו מאה פעמים וכן הילכתא בעא מיניה רבא מר"נ אמר לשנים כתבו ותנו לשליח מהו סלוקי סלקינהו או דילמא לטרחייהו חייש ואסיקנא תיקו ותיקו דאיסורא לחומרא הילכך לא מצי אינהו למיהוי שלוחים להולכה דחיישינן דילמא סלוקי סלקינהו: רשב"ג אומר אף האומרת טול לי גיטי אם רצה להחזיר לא יחזיר ת"ר טול לי יהא לי בידך כולן לשון קבלה הן:

השגות הראב"ד על הרי"ף מסכת גיטין דף כט עמוד א

הא דבעא מיניה רבא מרב נחמן כתבו ותנו גט לשליח ואבד מיד השליח מהו שיחזרו ויכתבו מי אמרי' סלוקי סלקינהו וכבר עשו שליחותן או דלמא לטרחייהו חייש ושלוחין שנתנו לגירושין נינהו ואי אבד חוזרין וכותבין. א"ל רבינא לרב אשי ויוליך להו מהו. כלומר את"ל סלוקי סלקינהו אבל אם אמר תנו לשליח ויוליך לה כיון דאמר ויוליך לה הרי הזקימם שיהו משתדלים להוליך לה הגט הלכך אם אבד חוזרים וכותבים או דלמא בהא נמי סלוקי סלקינהו תיקו. הלכך אין כותבים: והרב ז"ל כתב הלכך לא מצו אינהו למהוי שלוחים להולכה דחיישינן דלמא סלוקי סלקינהו ולפי דעתי לא היה צריך לכך שהרי אמרו פ' כל הגט במעשה דאדא בר מניומי דאסקא רב אשי התם אדא בר מניומי ולא את. ומה התם דמעיקרא משוי ליה שליח לנתינה וכיון דאמר לא ידענא לה יאמר ליה יהביה לרב אדא בר מניומי דלותביה ניהלה אמרי' דלא הוי שליח שנתן לגירושין כ"ש הכא דמעיקרא ותנו לשליח קאמר להו.

רמב"ם הלכות גירושין פרק ב הלכה ח

הבעל שהביא גט חתום בידו ואמר תנו גט זה לאשתי הרי אלו יתנו לה, אמר לאחרים לכתוב גט ולחתום בו וליתנו לאשתו וכתבו וחתמו ונתנו לה ונמצא הגט בטל או פסול הרי אלו כותבין אחר ואפילו ה מאה עד שיגיע לידה גט כשר.

כסף משנה הלכות גירושין פרק ב הלכה ח

[ח] הבעל שהביא בידו גט חתום וכו'. נראה דאתא לאשמועין דלא חיישינן שמא כתבו בפסול כדי לקלקלה דאינו חשוד לקלקלה בידים:

אמר לאחרים לכתוב גט ולחתום בו וכו' ונמצא הגט בטל או פסול וכו'. לא כתב רבינו דין אם נאבד. ונראה שהוא נלמד בקל וחומר דנמצא פסול שאע"פ שנתנו בידה כותבין ונותנין משום דלא מקריא נתינה כ"ש היכא דלא נתנו לה כלל דלא עשו שליחותו דכותבין ואף על גב דרבה הוה ס"ל (דף ס"ג:) דנאבד עדיף מנמצא פסול לדידן דקי"ל כר"נ הוי איפכא דנאבד אתי בקל וחומר מנמצא פסול:

לחם משנה הלכות גירושין פרק ב הלכה ח

[ח] אמר לאחרים לכתוב גט וכו'. הרב ב"י בסימן קכ"ב הקשה דלמה לא הזכיר רבינו נאבד דהוי רבותא טפי דהא רבא הוא סבר בגמרא (דף ס"ג ב) דאע"ג דבפסול אמרינן מי אמר כתובו חספא והבו לה בנאבד אמרינן עשו עדים שליחותם ותירץ שם דלדידן דקי"ל כרב נחמן הוי הסברא הפוכה והוי כ"ש נאבד מפסול. ודבר דחוק הוא זה דמנין לו לרבינו לידיחך בזה לכך נראה לומר דודאי כשהגט פסול מדרבנן הוי נאבד מכ"ש דפסול דבפסול הא מיהא הגיע לידה גט כשר מן התורה מה שאין כן בנאבד ורבה דהוא סבר בגמרא דבנאבד עשו עדים שליחותם משום דלא שייך טעמא דמי אמר כתובו חספא והבו לה כ"ש בגט פסול שהוא כשר מן התורה ולא שייך לומר חספא וכשתירץ ר"נ כותבין ונותנין אפילו מאה פעמים משמע ליה לרבינו דאפי' הגט פסול צריך לכתוב אחר דהא טעמיה משום דמי אומר לאלה כתובו ואנחו בכיסיכו משמע דצריך שיגיע לידה גט כשר וכיון דכתב רבינו נמצא גט פסול כל שכן בנאבד דבין לרבה בין לר"נ

אבד מכ"ש דפסול. אי נמי יש לומר דלא הוצרך רבינו לפרש נאבד דמכיון שאמר עד שיגיע לידה גט כשר הרי משמע מכאן דנאבד כותבין אחר כיון שלא הגיע לידה. ועל הרב ב"י אני תמה דכיון דדעתו דרבינו ס"ל דנאבד הוי כ"ש דפסול א"כ למה באותה בעיא דכתבו ותנו לשליח כתב דכיון דהרמב"ם לא כתב זאת אלא בנמצא הגט פסול משמע דס"ל דנאבד לא איבעיא לן אלא הגט בטל ודאי ואמרינן עשו עדים שליחותם עד שבשביל כך תמה על הטור דהיה לו לפרש כיון שהגט נאבד אם היה כשר (או) אם כתבו אחר הוא בטל וזה סותר דבריו שכתב כאן שהרי כאן כתב דנאבד הוי כ"ש דפסול ובפסול לא אמרינן עשו עדים שליחותן וכ"ש נאבד ולא נתבררו לי דבריו:

משנה למלך הלכות גירושין פרק ב הלכה ח

ח] אמר לאחרים לכתוב גט וכו'. הקשה מרן ז"ל דלמה לא הזכיר רבינו דין נאבד דהוי רבותא טפי דהא רב הונא סבר בגמרא (דף ס"ג) דאע"ג דבפסול אמרי' מי אמר כתובו חספא והבו לה בנאבד אמרינן עשו עדים שליחותן. ותיירץ דלדין דק"ל כר"נ הסברא הפוכה והוי כ"ש נאבד דפסול. והקשה עליו הר"ב לח"מ דא"כ למה באותה בעיא דכתבו ותנו לשליח כתב דכיון דרבינו לא כתבה אלא בנמצא הגט בטל משמע דס"ל דבנאבד לא איבעיא לן אלא הגט בטל ודאי ואמרינן עשו עדים שליחותן וזה סותר דבריו וכו' יע"ש. ולדעת דברים אלו לא ניתנו ליכתב דע"כ לא קאמר מרן ז"ל דנאבד אתי מכ"ש אלא היכא דאמר כתבו ותנו דאי כתבו ולא נתנו הרי לא עשו שליחותם ומכ"ש דהיכא דלא נאבד אלא שהוא פסול או בטל. אבל כשאמר להם כתבו ותנו לשליח היכא דנתנו הגט ביד השליח ונאבד למה יכתבו אחר הא עשו שליחותם שכתבו ונתנו ואם נאבד מיד השליח מה יש להם לעשות הרי נגמר שליחותם וה"ל כאילו נאבד מיד האשה. כללא דמלתא לדעת רבינו ז"ל בההיא דויוליך לא עשאם שלוחים אלא עד שעת נתינה ליד השליח אלא דהיכא דנמצא פסול אחר שנתנו ליד השליח מספקא לן אם עשו שליחותם או לא אבל בנאבד מיד השליח פשיטא דעשו שליחותם וצ"ע. (א"ה ולענין אם כתב הסופר גט פסול ונתנו ביד הבעל נראה מדברי הרב המחבר לקמן פ"ד מהלכות אלו דין י"ד דפשיטא ליה דעשה הסופר שליחותו משמע דס"ל ז"ל דלא מספקא לן בגמ' אלא באומר תנו לשליח אבל באומר כתבו ותנו בידי ונמצא פסול אינן יכולין לכתוב אחר אבל הרמ"ז סימן קכ"ב ס"ק י"א נסתפק בדיון זה ובתשובת הרדב"ז סימן רמ"ו מבואר כדברי הרב המחבר ז"ל יע"ש):

רמב"ם הלכות גירושין פרק ב הלכה ט

מר להם הבעל כתבו וחתמו ותנו לשליח להולך לה וכתבו וחתמו ונתנו לשליח ונמצא הגט בטל או פסול אין כותבין אחר עד שימלכו בבעל, שהרי לא עשה אותם שלוחים לגירושין ושמה לא רצה אלא שיכתבו ויתנו לשליח בלבד ולא ישאר להם בו מעשה אחר והרי כתבו ונתנו, לפיכך לא יכתבו אחר, ואם כתבו גט אחר כשר ונתנוהו לשליח ונתנו לה הרי זו ספק מגורשת.

כסף משנה הלכות גירושין פרק ב הלכה ט

ט] אמר להם הבעל כתבו וחתמו ותנו לשליח להולך לה וכו'. בפ' התקבל גבי עובדא דההיא דהוה קרו לה נפאתא בעא מיניה רבא מר"נ כתבו ותנו לשליח מהו סלוקי סליק להו או דילמא לטירחא דידהו חייש א"ל רבינא לרב אשי ויולך לה מהו תיקו והרי"ף פי' בעיות אלו לענין אם יכולים העדים להיות שלוחים להולכה ואין כן דעת רש"י שהוא ז"ל פי' דקאי אמאי דאמרינן בסמוך אי כתוב גיטא מעליא דכותבין ונותנין משום דלא אמר להם ואנחו בכיסייכו שכך כתב כתבו ותנו לשליח שמינית וכן עשו ואבד בדרך מי אמרינן עשו כל שליחותן ונסתלקו או דילמא האי נמי עד שיבא לידה ותתגרש עשאם שלוחים לכתוב אלא לטירחא דידהו חש שלא להטריחם בהולכה. א"ל רבינא לרב אשי ויולך מהו את"ל בהך דלא אמר אלא כתבו ותנו לשליח והם כתבו ונתנו לו ואבד דעשו שליחותן דהא כל מה שצוו כתבו ועשו הכא מאי מי אמרינן כיון דאמר כתבו ותנו לשליח ויולך לה עשאם שלוחים לחזור ולכתוב עד שיגיע לידה לכך פי' להם כל כך או דילמא ל"ש עכ"ל. ודעת רבינו שלא לפרש בעיות אלו כהרי"ף אלא דקאי אעובדא דבסמוך דכתבו תפאתה במקום נפאתא דהיינו נמצא הגט בטל או פסול ונראה מדברי רבינו דלא אמרינן אטו מי אמר להם כתובו חספא והבו לה אלא כי אמר ותנו לה דכיון שצוה לתת ליד האשה דעתו היה שתתגרש באותה נתינה אבל כשצוה לתת ביד השליח כיון שאפילו יהיה כשר אינה מתגרשת באותה נתינה כיון שנתנו גט לידו אפילו יהיה בטל עשו שליחותן משמע דלדידה היכא דכתבו גט מעליא ונתנו לשליח אפילו אמר ויולך פשיטא ודאי דעשו

שליחותן ושוב אין כותבין ונותנין. ולא כתב רבינו אלא בעיא דיוולך משום דאפילו כי אמר ויולך לא איפשיטא לן דכותבין כ"ש היכא דלא אמר ויולך אלא דאכתי קשה שה"ל לכתוב דין היכא דלא אמר ויולך לאשמעינן דבהא נמי אם כתבו ונתנו לשליח גט אחר הוויא ספק מגורשת דהשתא דכדאמר ויולך כתב הוויא ספק מגורשת אפשר למיטעי ולמידק דכי לא אמר ויולך (לא) הוויא מגורשת משום דעשו שליחותן. ואפשר לדחוק ולומר דבעיא קמייתא לא מפרש לה לענין אם עשו עדים שליחותן כמו בעיא בתרייתא אלא לענין אם יכולים העדים להיות שלוחים להולכה וכמו שפירש הרי"ף:

לחם משנה הלכות גירושין פרק ב הלכה ט

[ט] אמר להם הבעל כתבו וחתמו וכו'. הרב ב"י תמה על רבינו באותו הסימן למה לא כתב אלא בעיא דיוולך ולמה לא כתב בעיא דכתבו ותנו לשליח לבד להודיענו דאפילו הכי ספק ולא נימא עשו עדים שליחותן ואינה מגורשת כלל ועיין שם בתירוץ קושיא זו. ונ"ל לתרץ דרבינו סובר דיוולך לה דבעו בגמרא הוי בהפך מפ"י רש"י וה"ק את"ל לעיל לא אמרינן עשו עדים שליחותן אלא לטרחא דידהו חייש כאן שאמר שיוולך השליח מדקפיד לומר כן משמע דבעינן דיוולכנו השליח דוקא או לא וסלקא בתיקו ורבינו אזיל לשיטתו דכל את"ל פשיטותא הוא אף על גב דאין לומר כלל זה אלא כשהאת"ל מפורש בגמרא כדכתב הרב ב"י ז"ל היינו דוקא כשהבעיין אחד אבל כאן שהוא בעיין אחר דהוא רבינא ששאל לרב אשי מדשאל זה משמע דאיך פשיטא ליה דמגורשת משום דלא עשו עדים שליחותן ולכך לא כתב רבינו שהוא ספק אלא כשאמר ותנו לשליח להולך לה אבל כל זמן שלא אמר להולך הדין האמור קיים שכותבים עד מאה פעמים:

משנה למלך הלכות גירושין פרק ב הלכה ט

[ט] אמר להם הבעל וכו'. בפרק המקבל בעא מיניה רבא מר"נ כתבו ותנו לשליח מהו וכו' (עיין במ"מ) והרי"ף ז"ל פ"י בעיות אלו לענין אם יכולים העדים להיות שלוחים להולכה כמ"ש מרן ז"ל. והוקשה לי בדברי הרי"ף ז"ל דלא הביא אלא בעיא קמייתא דאמר לשנים כתבו ותנו לשליח מהו וכו' ופי' הר"ן ז"ל דלפירושו אתי שפיר בעיא בתרייתא דיוולך לה מהו באת"ל דאת"ל דעשאן שלוחים היכא שפירש ויולך דמשמע דהשליח לחוד יולך מהו. וקשה למה השמיט הרי"ף בעיא דיוולך דאיכא למימר דדוקא בלא ויולך סליק בתיקו אבל בוולך פשיטא דלא שוינהו שליח והא ליתא דבהא נמי מספקא לן ודוק. (א"ה עיין בפ"ט דין ל"א) גם דברי רבינו צריכין ביאור ומרן ז"ל נדחק בדברי רבינו ז"ל דבעיא קמייתא מפרש לה כהרי"ף לענין אם יכולים העדים להיות שליח להולכה. ואין הדעת סובל פ"י זה. חדא דהוה ליה לרבינו לכתוב דין זה בשום מקום בהלכות אלו אם נעשו העדים עצמם שלוחים דספיקא הוי. ועוד כיון דטעם רבינו בבעיא בתרייתא לפרש דהספק הוא אפי' בנמצא בטל או פסול וטעמא שהרי לא עשאם שלוחים לגרושין ושמא לא רצה אלא שיכתבו ויתנו לשליח בלבד וכמ"ש רבינו. א"כ בבעיא קמייתא דמספקא לה אם רוצים להיות שלוחים להולכה וסלקא בתיקו נפקא מינה ג"כ שאם כתבו גט בטל או פסול או נאבד דיכולין לכתוב גט אחר כמו ההיא דנפאתא. דכל טעמא דרבינו בספק הבעיא דיוולך לה היינו דמספקא ליה אפילו בנמצא הגט בטל מטעם שלא לגירושין עשאם שלוחים. (א"ה חבל על דאבדין. וראיתי להרמ"ז בספר גט פשוט סימן קכ"ב ס"ק י"ב שכתב וז"ל עוד אפשר דבאומר תנו לפלוני אינן יכולים להולכיו דסלוקי סלקינהו אבל באומר תנו לשליח סתמא בזה הוא ספק אם סלקינהו כדעת הרי"ף ע"כ. והנה תחלת דבריו ברורים בטעמם דבאומר תנו לפלוני שמזכיר שמו בהא פשיטא לן דאינו גט אם יוליכוהו הם בעצמם ובהא מודה הרי"ף ולפי זה צ"ל דמ"ש הרמב"ם בפ"ט דין ל"א ורבתי הורו וכו' וכתב ה"ה שרומז דעת הרי"ף דס"ל דסיפא הוי לא קאי אלא למ"ש דבאומר תנו לשליח שיוולך לה ולא מזכיר שמו בהא הוא דהורו רבותיו דספק הוי דשמא דלאו סלקינהו דא"כ הי"ל לעשות שליח ולומר להם תנו לפלוני שליח שלי ומדקאמר תנו לשליח סתם משמע דנתן להם רשות לעשות שליח וכ"ש שיוליכוהו הם בעצמם אם ירצו אבל באומר תנו לשליח פלוני בזה יודה הרי"ף דסלוקי סלקינהו ואם הולכיהו הם בעצמם הגט בטל ובזה נסתלקה קושית הפר"ח ס"ק ט' שהקשה על הרי"ף מההיא דשלהי פרק כל הגט יע"ש. אבל מה שסיים הרמ"ז וכתב דלדעת הרמב"ם נמי באומר תנו לשליח סתמא הוי ספק כדעת הרי"ף צ"ע דמבואר בדברי הרמב"ם דאפי' באומר תנו לשליח ויולך לה אם הולכיהו בעצמם אינו גט ודוק):

רמב"ם הלכות גירושין פרק ט הלכה לא

אמר לשנים כתבו וחתמו ותנו לפלוני שיוליך לאשתי, או תנו לשליח שיוליך לה, אחד מהן כותב ושניהם חותמין ונותנין לשליח, ואם הוליכו הן בעצמן ונתנו לה אינו גט שלא עשה אותו שלוחין לגירושין, כיצד יעשו יטלו אותו ממנה ויתנוהו לשליח וחוזר ונתנו לה בפניהן או בפני אחרים, ורבתי הורו בגט זה בדבר שאינו נראה מפני שיבוש שהיה בנוסחאות שלהן.

לחם משנה הלכות גירושין פרק ט הלכה לא

[לא] אמר לשנים כתבו [וחתמו] ותנו (גט זה) לפלוני וכו' ורבתי הורו בגט זה וכו'. כתב ה"ה שכמדומה לו שנתכוון על פירוש ההלכות שלפי מה שפירשו אותן הבעיות נראה דהדין זה שכתב רבינו הוא ספק מגורשת. וקשה לדעת ההלכות הא כיון דפסק בההיא דשליח שלא ניתן לגירושין דלא משוי שליח הא נמי שליח שלא ניתן לגירושין ו"ל דההלכות סוברים דהכא שליח שניתן לגירושין הוא אלא משום טירחא דידהו חייש ואי בעי למיטרח ולהביאו לאשה שפיר דמי אבל התם גבי אבא בר מניומי הא בפירוש א"ל שהוא לא יהיה שליח לגירושין מפני שאמר לו שאינו מכירה ואמר לו שיתנהו לאבא בר מניומי. ומ"מ אם נתכוון רבינו לפירוש ההלכות קשה קצת מה שאמר מפני שבוש שהיה בנוסחאות וכו' דאין שבוש בנוסחא אלא פירוש אחר שפירש בבעיות ואם אמר על ההיא דאבא בר מניומי דיש גירסאות חלוקות הא ההלכות מודו שם לגירסת רבינו ואין לנו פירוש אחר דא"ש כיון דכתב שיש שבוש בנוסחאות:

מגיד משנה הלכות גירושין פרק ב הלכה ט

[ט] אמר להם הבעל וכו'. התם נמי בעא מיניה רבא מר"נ [אמר לשנים] כתבו ותנו לשליח מהו סלוקי סלק להו או דילמא לטירחא דידהו חייש וכו' תיקו וכתב הרי"ף ותיקו דאיסורא לחומרא וכו' והרב לא גריס האי גירסא אלא הכי גריס בעא מינה וכו' פי' אם אמר הבעל לשנים כתבו ותנו לשליח ואבד הגט מידם או נמצא הגט פסול מהו כלומר יכולין הם לכתוב גט אחר אפילו כמה פעמים או לא מי אמרינן עשו עדים שליחותו או דילמא יכולין לחזור ולכתוב עד דמטי גיטא לידה וסלקא בתיקו. וכ"נ דהא בגמ' סמך האי בעיא גבי ההיא דהוו קרו לה נפאתא וכו' והתם נמי להא דמיא: